D·N
4/2 1955

Latinets försvarare

De repliker som vår kritik av latinets nuvarande ställning i skolorna framkallat — främst professor Norberg och Alf Henriksons inlägg i går — är av intresse, men som försvar för vad man vill försvara synes de föga vägande. Det är glädjande att den gamla synpunkten, enligt vilken latinlärningen skulle ge klassisk bildning och denna bildning ha ett omistligt värde, skjuter blott i förbigående i de gjorda inläggen. Det påstås inte att det långa latinstudiet i skolorna skulle medföra förmåga att verkligen läsa latin; Alf Henriksson påstår tvärtom — samnolikt med rätta — att litteraturdokumenten, som dock borde vara särskilt hemma i latin, inte är tillräckligt kunniga för att gå igenom den stora latinlitteraturen i Sverige och andra europeiska länder från 1500-e.-Kr.-talen. Det påstås inte heller att en eventuell förmåga att verkligen läsa latin skulle ge möjligheter att studera en litteratur i särklass; ingen vägar hävda att latinet på denna punkt skulle vara likvärdigt eller ens jämförligt med de levande europeiska kulturspråken. Med dessa tysta erkännanden av latinets ytterst begränsade betydelse har man i själva verket redan godtagit det mesta som sades i måndagens ledande artikel. Ingen vill att tillfälle till latinstudium skall saknas i de svenska skolorna.

Försvaret går på andra linjer. Det sägs att latinet behövs för vissa studier; det sägs också att en del personer har nöje av att läsa sig latin. Dessa reflexioner är naturligtvis riktiga, och vi kunde stringt taget avsluta debatten med ett instämmande i detta självklara. Ty ingen av de försvarare för latinet som upträtt vill väl göra gällande att d e s s a synpunkter är tillräckliga för att motivera att för närvarande 9.600 av 24.300 svenska gymnasister läser latin. Detta är det centrala. Det innebär att för ett par tusen studenter om året studiet av latin i realiteten omöjliggjort ett någorlunda ordentligt inlärande av de moderna språken. Latinet är, för att ta det mest flagranta exemplet, inte en förberedelse till inlärande av franska; latinet är helt enkelt ett hinder för franskan. I det fyraåriga latingymnasiet läses för närvarande latin under sammanlagt 24 veckotimmar, medan motsvarande siffror för engelska, franska och tyska är 10, 16 och 10. Om latintimmarna portionerades ut på engelska och franska (ett steg i den riktningen är den allmänna linjen) kan man förutsätta att de flesta studenter skulle kunna tala engelska någorlunda och åtminstone läsa franska. Nu är båda dessa färdigheter något ovanligt; att de för de allra flesta vore nyttigare än den snabbt vissnande kunskapen i latin vågar vi förlora ostridigt.

Låt oss emellertid ingå något på de sekundära skäl som anföra för latinlärningen och som på sin höjd är tillämpliga på en bråkdel av de studenter som för närvarande av olika skäl nödgas att läsa latin. Professor Norberg understryker att latinkunskapen är av vikt för ett verkligt skapligt studium av de moderna språken. Visst är det riktigt. Ven skulle väl vilja förneka att särskilt för språkhistoria och etymologisk forskning latinet är av utomordentligt värde när det gäller forskning i moderna språk. I själva verket behövs väl för sådan forskning alltid kunskap i ett flertal språk, även sådana som inte alls lära i de svenska skolorna; t. ex. för skilda språk italienskan, plattyskan och isländskan. Det är svårt att se varför tusentals studenter skulle lära sig just latin för att få förmåga att forska på dessa områden, då i fråga om andra "hjälpspråk" det ter sig naturligt att de nödvändiga kunskaperna inhämtas som en speciell förberedelse till studiet av verkberörande moderna språk. Här framträder särskilt klart att den bevisning professor Norberg presterar inte alls gäller huvudsaken, nämligen latinets ställning i de svenska skolorna.

En av Norbergs reflexioner bör i detta sammanhang särskilt uppmärksammas. Han betonar starkt att huvudsaken vid universitetsstudier inte är att i vanlig vulgär mening lära sig ett språk — att lära sig läsa och skriva språket. Universiteten är därför, anmärker han helt kvickt, inte den rätta studieplatsen för den "som bara löser utländska språk för att i lätt främmande landet kunna fråga efter hotellrum eller beställa köttbullar eller ströming på en restaurang". (Även maträtterna tycks vara avsedda att tjänstgöra som kvickheter.) Nej, i n t e b a r a, det håller vi gärna med om, men meningen är väl ändå att den som avlagt examen i ett modernt språk vid ett universitet o c k s å skall kunna läsa och tala språket. Norbergs uttalande pekar på en tendens för vilken den svenska undervisningen vid universiteten och nedanför inte är främmande. Det finns rent av universitetslärare som talar det språk de undervisar i ytterst tortligt, men naturligtvis är ytterst skicklige i språkhistoria, fonetik och etymologi; examinandernas anställning blir dessvärre samma, och när de sedan kommer ut i skolorna fortsätter de att anse detta "vetenskapliga" sätt att behandla språket som det väsentliga. Denna tendens att från början till slut betrakta språkundervisningen som en undervisning för blivande professorer är säkerligen i avtagande — men Norbergs yttranden de väcker oro på den punkten.

När det gäller andra universitetsmän, för vilka latinet är till in är erforderligt enligt studieplanerna inställer sig samma reflexioner med förbländande medgor och i syfte att verkligen på ett flexibelt sätt förskriva åtgärder... Som handelsministern anhar de skulle, om till de områden som redan lagts upp till undersökning ladex exempelvis även hundvis med maskiner mellan de nordiska länderna, undersökningsområdet omfatta cirka två tredjedelar av den nordiska samhandeln.

Alla vet att det nu närmast gäller den norska kraftexporten, i första hand Trondheims och Stockholms gemensamma anläggning. Får den genomföras eller inte? Svaret på den frågan har symtomatisk betydelse.

Investeringsgytten och blåcellsen får kanske inte så stor dämpande verkan, skriver Arbetarbladet (s) eftersinnande. Men de bör å andra sidan inte ses isolerade, utan som en av många åtgärder som vidtas för att trygga sysselsättningen och penningvärdet:

Många tecken tyder på att höstens spirande inflationspsykos numera lagt sig. Lägger man därtill den rad motelär mot en inflationskonjunktur, varav investeringsavgitten är en, skulle det inte förvåna om man verkligen lyckas stabilisera konjunkturen under detta år, I så fall skulle det ge viktiga erfarenheter av bestående värde när det gäller det nya experiment vi är i färd med att pröva: att kväva en hotande överkonjunktur i sin linda.

Svenska Dagbladet (h) är nu mest intresserat av pirueterna i bevillningsutskottet:

Det är tydligt att utskottets bondeföreträdare, hrr Torsten Bengtsson, Vigelabo och Elofsson i Vå, haft en svår pärs att genomgå. I måndags avsåg de den socialdemokratiska fanan och röstade för högermotionen om investeringsavgiften, som blev utskottets förslag, sedan tio röster ställts mot tio och lotten fått avgöra. Vad som sedan hände i kulisserna är fördolt, men det hävdas bestämt, att socialdemokraternas humör var på en glänsande temperaturnivå till... Och vilka kunna motstå en sådan kraftkarl som Skåld? I varje fall inte hrr Vigelabo och Bengtsson, som på tisdagen voro med om att röra upp måndagens beslut att tillstyrka högermotionen och sålunda bytte votum från den ena dagen till den andra.

Det är naturligt att fortsättningen avvaktas med stort intresse. Hur går det den 9 februari, då avgörandet skall träffas i kamrarna? Hur mängena förslag, sedan beslutets uppvrande och anslutning till hr Skölds linje med den kompromissen att det skattefria beloppet höjts från 15.000 till 20.000 kronor. Därmellan ivriga påtryckningar från regeringsledamöterna att i koalitionens namn svälja att högern får fritt röstfiske i jordbruksdistrikten.

Det är ingen uppbyggllig bild av svensk riksdagspolitik. Vilan att inta en saklig ståndpunkt, att låta behovet och verkningarna av den föreslagna skatten vara avgörande för ställningstagandet har helt saknats. Den som mot denna bakgrund avtecknar sig fördelaktigt är utan tvekan finansminister Sköld. Man kan tycka att hans åtgärd var ondig eller i varje fall kom väl tidigt och väl bryskt — retroaktiviteten på bilar föreslås också av utskottet inskränkt till den 31 januari. Men han har åtminstone beslutat sig för en linje och fullföljer den.

Hållningslöshet i riksdagen

Bevillningsutskottets behandling av investeringsskatten och bilaccisen har uppenbarligen ägt rum under fullständig förvirring. I en högermotion har som alternativ — om skattterna ej helt kunde undgås — krävts att jordbruksfastighet skulle befrias från investeringsavgift. Denna underliga konstruktion — om något kan sägas till investeringsskattens förfång, så är det dess grenrella natur — var självklart ett rent taktiskt knep. Högern har beräknat att enderas få bönderna med på sitt krav och därmed spränga eller i varje fall skamfila koalitionen, eller få dem att säga nej och därmed vinna en tillgång i propagandan i jordbrukarbygderna. Se för närmare upplysning om beräkningarna Sydsvenska Dagbladets ohöljda förtjusning!

En part har man utan vidare fått med sig — folkpartiet, som villigt följde med i svängen. Männövern med bondeförbundarna lyckades därtill över förväntan. Med undantag av den ständaktige hr Elofson, i Vå, har de i tur och ordning ramlat i båda de utlagda fallgroparna. Först anslutning till högerns förslag, sedan beslutets uppvrande och anslutning till hr Skölds linje med den kompromissen att det skattefria beloppet höjts från 15.000 till 20.000 kronor. Därmellan ivriga påtryckningar från regeringsledamöterna att i koalitionens namn svälja att högern får fritt röstfiske i jordbruksdistrikten.

Det är ingen uppbyggllig bild av svensk riksdagspolitik. Viljan att inta en saklig ståndpunkt, att låta behovet och verkningarna av den föreslagna skatten vara avgörande för ställningstagandet har helt saknats. Den som mot denna bakgrund avtecknar sig fördelaktigt är utan tvekan finansminister Sköld. Man kan tycka att hans åtgärd var ondig eller i varje fall kom väl tidigt och väl bryskt — retroaktiviteten på bilar föreslås också av utskottet inskränkt till den 31. januari. Men han har åtminstone beslutat sig för en linje och fullföljer den.

Norrmän och danskar uttalade sig energiskt

vid Nordiska rådets slutsammankomst för svensk övergång till högertrafik på vägarna. Ekonomiska utskottet hade varit försiktigare. Det sade helt diskret att den saken var en inre svensk angelägenhet, och den skulle man inte blanda sig i — i synnerhet som det närmast är fråga om folkomröstning. Alltför takfullt, tyckte en del talare. Ibland måste det vara tillåtet att diskutera omstridda frågor, även när ett "inre" avgörande nalkas. Under utskottets överläggningar hade också de danska och norska delegaterna visat livligt intresse för ärendet. Det kom till uttryck vid det allmänna sammanträdet. Bland annat lästes man upp resolutioner från olika motororganisationer i grannländerna, där olägenheterna av den nuvarande ordningen starkt framhävdes, dels med hänsyn till samtrafiken, dels för turistrafiken. I bägge fallen utgör det svenska undantaget från regeln om högerkörsel ett hämmande och riskabelt moment. De anförda synpunkterna är obestridligt riktiga, de utgör det starkaste argumentet för omläggning. Det måste erkännas även av dem som bestrider att samtrafiken och turistrafiken har så stor vikt att de bör vara utslagsgivande.

Det hade varit onaturligt om inte grannlandsopinionen trängt fram och fått karaktären av en vädjan när "gemensamma nordiska trafikregler" stod på dagordningen vid mötet. Svenskarna har anledning att lägga detta meningsutbyte på minnet.

PRESSGRANNAR

Den nuvarande ordningen inom försvarsstaben har få förmågor. Ingen vill riktigt engagera sig för den numera. Det är beräknande, tycker Svenska Morgonbladet (fp), att i en diskussion häromdret i det nederländske opinionsorganet Ny Militär Tidskrift inte en enda röst höjdes för dess bestående:

För någon månad sedan meddelades i pressen, att arméchefen sållat sig till kritikerna. Han ville en återgång till tanken på en liten, enhart direktivgivande försvarsstab. Ett uppseendeväckande inlägg har också gjorts av överste Meyerhöffer i en artikel i Vecko-Journalen, där han sakkunnigt och med skärpa påvisar, hur otillfredsställ och fallenstruerad den nuvarande försvarsstaben är med dess inkonsekventa snedbelastning och dess grundupplåten ovidkommande mångsysslerl.

Även för försvarsministern bör det vara ett förutsningsbekemmål att i det maktpåläggande arbete som förestår honom, kunna lita till ett ändamålsenligt sammansatt högre stabsorgan, där försvarsgrenarnas intressen på lika villkor är representerade.

OS-planen bearbetas under året, och före 1956 lär nyorganisationen av staberna inte kunna genomföras. Men den borde föregås av en viss nyrekrytering, en förnedlande övergång till andra förhållanden.

Ur Nordiska rådets beslut rörande det ekonomiska samarbetet utläser Morgon-Tidningen (s) en önskan att så snart som möjligt få se konkreta resultat:

Att den försiktiga trettlhing, som framfördes från norsk sida under generaldebatten, inte gavs mera markanta uttryck i samband med antagandet av betänkandet får väl närmast tolkas så att även också på de väcker oro på den punkten.

När det gäller andra universitetsmän, för vilka latinet är till in är erforderligt enligt studieplanerna inställer sig samma reflexioner med förbländande medgor och i syfte att verkligen på ett flexibelt sätt förskriva åtgärder... Som handelsministern anhar de skulle, om till de områden som redan lagts upp till undersökning ladex exempelvis även hundvis med maskiner mellan de nordiska länderna, undersökningsområdet omfatta cirka två tredjedelar av den nordiska samhandeln.

Alla vet att det nu närmast gäller den norska kraftexporten, i första hand Trondheims och Stockholms gemensamma anläggning. Får den genomföras eller inte? Svaret på den frågan har symtomatisk betydelse.

Investeringsavgitten och blåcellsen får kanske inte så stor dämpande verkan, skriver Arbetarbladet (s) eftersinnande. Men de bör å andra sidan inte ses isolerade, utan som en av många åtgärder som vidtas för att trygga sysselsättningen och penningvärdet:

Många tecken tyder på att höstens spirande Inflationspsykos numera lagt sig. Lägger man därtill den rad motelär mot en inflationskonjunktur, varav investeringsavgitten är en, skulle det inte förvåna om man verkligen lyckas stabilisera konjunkturen under detta år, I så fall skulle det ge viktiga erfarenheter av bestående värde när det gäller det nya experiment vi är i färd med att pröva: att kväva en hotande överkonjunktur i sin linda.

Svenska Dagbladet (h) är nu mest intresserat av pirueterna i bevillningsutskottet:

Det är tydligt att utskottets bondeföreträdare, hrr Torsten Bengtsson, Vigelabo och Elofsson i Vå, haft en svår pärs att genomgå. I måndags avsåg de den socialdemokratiska fanan och röstade för högermotionen om investeringsavgiften, som blev utskottets förslag, sedan tio röster ställts mot tio och lotten fått avgöra. Vad som sedan hände i kulisserna är fördolt, men det hävdas bestämt, att socialdemokraternas humör var på en glänsande temperaturnivå till... Och vilka kunna motstå en sådan kraftkarl som Skåld? I varje fall inte hrr Vigelabo och Bengtsson, som på tisdagen voro med om att röra upp måndagens beslut att tillstyrka högermotionen och sålunda bytte votum från den ena dagen till den andra.

Det är naturligt att fortsättningen avvaktas med stort intresse. Hur går det den 9 februari, då avgörandet skall träffas i kamrarna? Hur mängena förslag, sedan beslutets uppvrande och anslutning till hr Skölds linje med den kompromissen att det skattefria beloppet höjts från 15.000 till 20.000 kronor. Därmellan ivriga påtryckningar från regeringsledamöterna att i koalitionens namn svälja att högern får fritt röstfiske i jordbruksdistrikten.

Det är ingen uppbyggllig bild av svensk riksdagspolitik. Viljan att inta en saklig ståndpunkt, att låta behovet och verkningarna av den föreslagna skatten vara avgörande för ställningstagandet har helt saknats. Den som mot denna bakgrund avtecknar sig fördelaktigt är utan tvekan finansminister Sköld. Man kan tycka att hans åtgärd var ondig eller i varje fall kom väl tidigt och väl bryskt — retroaktiviteten på bilar föreslås också av utskottet inskränkt till den 31. januari. Men han har åtminstone beslutat sig för en linje och fullföljer den.

Svensk om Moskvakongress: Rysk kirurgi i klass med vår

Den moderna ryska kirurgin ligger mycket väl framme och är som helhet fullt i nivå med den västerländska. I fråga om de stora ingreppen, exempelvis hjärtkirurgin, har ryssarna varit senare i starten, men de har inhämtat vårt försprång, säger professor John Hellström vid Karolinska sjukhuset i Stockholm som ett samlande omdöme om den åtte ryska kirurgkongressen, som just avslutats i Moskva.

Åtta tarmhinder — vad vi i dagligt tal kallar tarmvred. Den senaste ryska kirurgkongressen hölls 1946, så det fanns mycket att ventilera.

Besök i Moskva på de stora sjukhusen och de institut som är en kombination av sjukhus och forskningsinstitut ingick också i programmet. Detta var värdefullt inte minst med tanke på att de intressanta fallen från hela det stora Ryssland samlas i Moskva.

På ett område skiljer sig rysk och svensk praxis. På sina håll i Sovjet förekommer det att även stora hjärtoperationer görs med blott lokalbedövning. Professor Hellström har dock intrycket att detta mest är en följd av brist på narkosläkare.

Fiskarna från Hönö nu i Rio Grande

De tre svenskar, Hugo Sörensson, Stig Rune Bryngelsson och Göran Persson på fiskebåten "Oberon" av Hönö, vilken nyligen totalförlistes utanför floke utanför Rio Grande i Sydamerika, befinner sig väl, meddelar UD. Det är svenske konsuln i Rio Grande som underrättat beskickningen i Rio de Janeiro om saken. Svenskarna kommer de närmaste dagarna att fortsätta färden till Rio de Janeiro.

John Hellström

Rent organisatoriskt var kongressen mycket välordnad. Föredragen översattes löpande till engelska och franska, och dessutom fanns tryckta sammanfattningar, berättar professor Hellström. Föredragen grupperades under tre huvudrubriker: 1) Fysiologiska principer före, under och efter kirurgiska ingrepp, 2) Hjärt- och lungkirurgi och 3)

Tågdödade mannen är alltjämt okänd

Polisen i Norrviken har inte lyckats lösa identifieringsgåtan beträffande den man som i måndags överkördes och dödades av tåget vid Helenelund. Det finns en del faktorer som tyder på att mannen bör hemma på Söder.

För två veckor sedan lämnade han in en resvaksa på inlämningen vid Jarlaplan. I väskan fanns bl. a. ett par nya skor som har sålts hos Carl Axel Petterssons på Söder. Expediten där kinner också igen mannens utseende då han handlat i affären flera gånger.

Vem är han?

Vid olyckstillfället var mannen klädd i brun kalt, grå överrock, brun grova skor, mörk kavaj, hjuv i pepparoch saltmönster, grå skjorta och blå slipsvinkor.

Någon anmälan om någon försvunnen person som kan vara identisk med den mannen finns inte. Det är därför troligt att han är ensamstående. Upplysningar om mannen kan lämnas till polisen i Norrviken, tel. 84 00 10.

I Eskilstuna-Kuriren (fp) utpekas de stockens bondeföreträdarna som "slavar under hr Sköld":

Till slut röstade de snällt såsom de blivit befallna att göra för regeringen men mot jordbruket. Hr Sköld kan inte dock se sig ett fogligare följe. Känner man honom rätt skänker han det ett medlidande, sannolikt något mycket värre, för den hetat på hållning. Han behöver emellertid slavarna för den nya pyramid av stärter och regeringar, som han är i färd med att bygga upp. Nu återstår det blott att se om även hr Elofsson i Vå drifvit sig till avgörande ställning nästa vecka. Kommer han att vägra att vara slav under hr Sköld?

Fem blev åtalade för juvelkuppen

I samband med att polisen kunde gripa en 32-årig chaufför och en 30-årig byggnadsarbetare, som natten till den 12 januari i år gjorde inbrottet i hovjuvelerare Franz Holms affär, Drottningatan 53, varvid guld- och silversaker för 35.000 kr. stals, upptäcktes även en del andra inbrott i Stockholm.

Byggnadsarbetaren har nämligen erkänt att han i Oscarius affärslokal i samma hus strax före jul vid inbrott kom över varor för 5.000 kr. Tillsammans med chauffören har byggnadsarbetaren vidare gjort inbrott i pressbyråkioskerna vid Odengatan och Käpsala på Lidingö, varvid tobaksvaror m. m. för drygt 1.000 kr. stulits.

De båda har nu åtalats för grov stöld och dessutom har en fru i Stockholm och en syster och bror till chauffören åtalats för hälerl: från juvelkuppen mot Holms. Systern och brodern har i Sandviken, där godset från juvelkuppen återfanns.

Går ut ur statskyrkan, ej fullmäktig längre

Kyrkofullmäktigledamoten Albert Gråhns i Gagnef har för att slippa ledamotskapet begärt sitt utträde ur statskyrkan, och nu har man fått begära ny röstsammanräkning för att utse hans efterträdare.

Gråhns, som tillhör en frikyrkoförsamling, hade utan att lämnade sitta upp som kandidat på en spräng-lista vid höstens val med resultat att han invaldes i kyrkofullmäktige. Vid årets första sammanträde konstaterades att han inte längre var valbar. (TN, Borlänge.)

SJÖVÄGEN ÄR HUVUDVÄGEN TILL VÄNNERNA I ENGLAND

kontakta SVENSKA LLOYD för kontakt med England

Seglingar varje tisdag från Göteborg och London.

SLÅR SIGGE RYSSARNA?
Svenskt trumfkort vid skridsko-EM i Falun

PAPPA ÄR FRÅNSKILD
Ensam far sköter barn och hushåll

24 PARISVINNARE
Jubileumstävlingens pristagare presenteras

3.000:-
utdelas i FIB:s uppfinnarepristävling

Lös veckans Pris 50 öre FIB har i sin nya dräkt ökat 25.000 ex.

FOLKSAM informerar
Danmarks socialdemokratiska regering ger stöd åt försäkringssparandet. Nedanstående annons har i vinter fyra gånger införts i alla dagliga tidningar i Danmark.

Opsparing
ved
PENSIONSFORSIKRING
og
LIVSFORSIKRING
giver
skattelettelse
De kan fuldtud fradrage præmier
for pensionsforsikringer og andre renteforsikringer.
De kan desuden fradrage 600 kr.
for livsforsikringer med kapitaludbetaling.
Søg oplysning om betingelserne hos livsforsikrings- og pensionsforsikringsinstitutionerne.

Her er en betydelig lettelse for familieforsørgeren

FINANSMINISTERIET

DAGENS NYHETER
TIDNINGSHUSET, STOCKHOLM 1
Telefon 22 60 00
för tidsomsatt: 22 40 20
Telegramadress: Dagenyheter
Postgiro: 1826 (för annonser) nummer 1867 (för prenumeration)
Chefredaktör: Herbert Tingsten (Tråfåna sköter kl. 12.35—14.30)
Politisk huvudredaktör: Leif Ståhlberg
Redaktionschef och ansvarig utgivare: Sten Jedenius
Dagens Nyheters Aktiebolag: Verkst. direktör: Helge Hultbore
PRENUMERATIONSPRISEN
A — Stockholmsupplagan
Stor-Stockholm Övriga tidningsområde landet
Månad ..... kr. 6:50 6:—
Kvartal ..... kr. 19:— 17:50
Halvår ..... kr. 37:50 34:50
Helår ..... kr. 75:— 69:—
ANNONSPRISLISTA
daterad 1/1 1955 tillhandahålles på begäran.
Från starten nr 30344
Dagens Nyheters tryckeri, Stockholm 1955

Riksdagssammanträden

Fredagen den 4 Februari 1955
Första Kammaren kl. 14.00.
Andra Kammaren kl. 14.00.
Statsutsk. in pleno kl. 11.00.
Statsutsk. 1:a, 3:e o. 5:e avd. efter slutat utsk. plenum.
Statsutsk. 4:e avd. kl. 12.30.

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.